

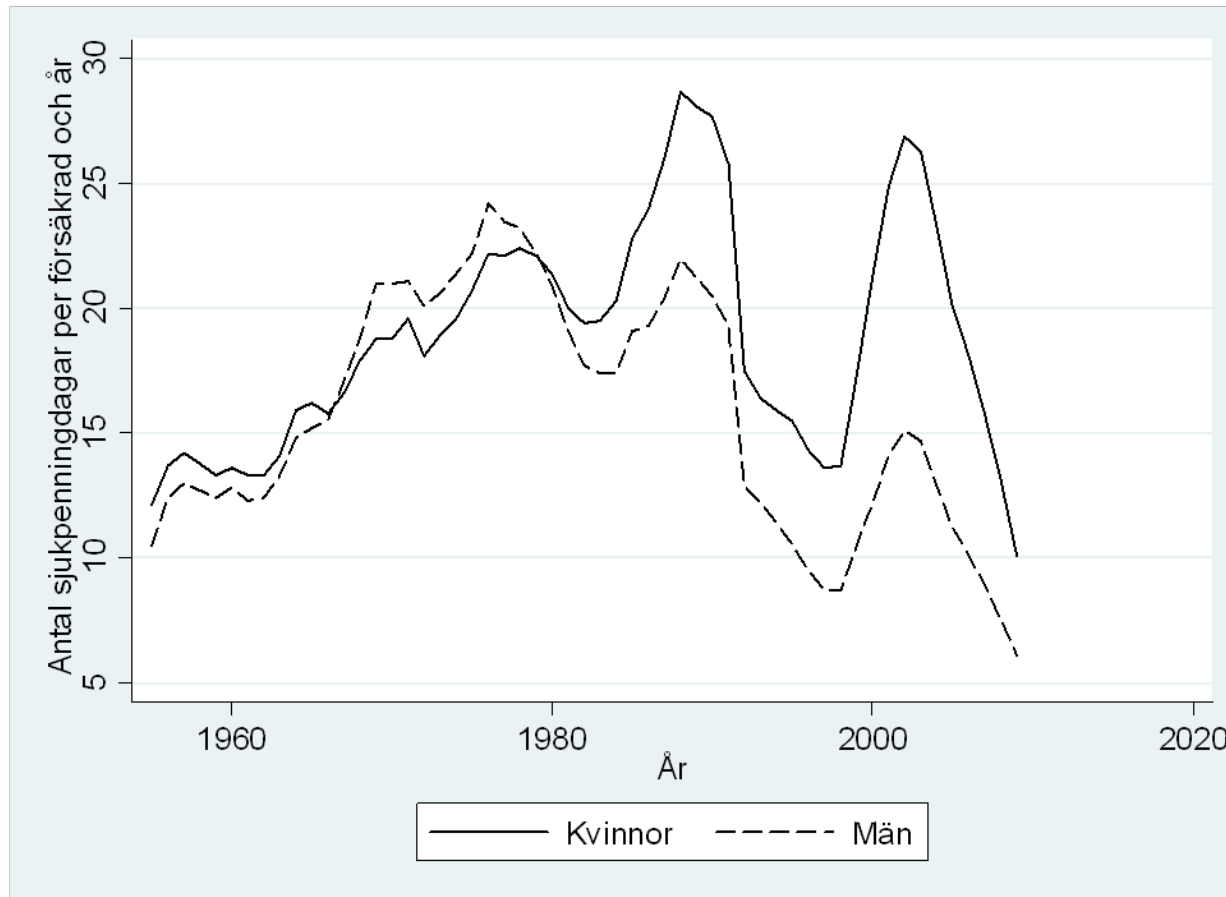
Kvinnors och mäns sjukfrånvaro

av

Nikolay Angelov, Per Johansson, Erica Lindahl och Elly-Ann
Lindström

Seminarium 3 januari 2011

Könsskillnaden i sjukfrånvaro – ett modernt svenskt fenomen?

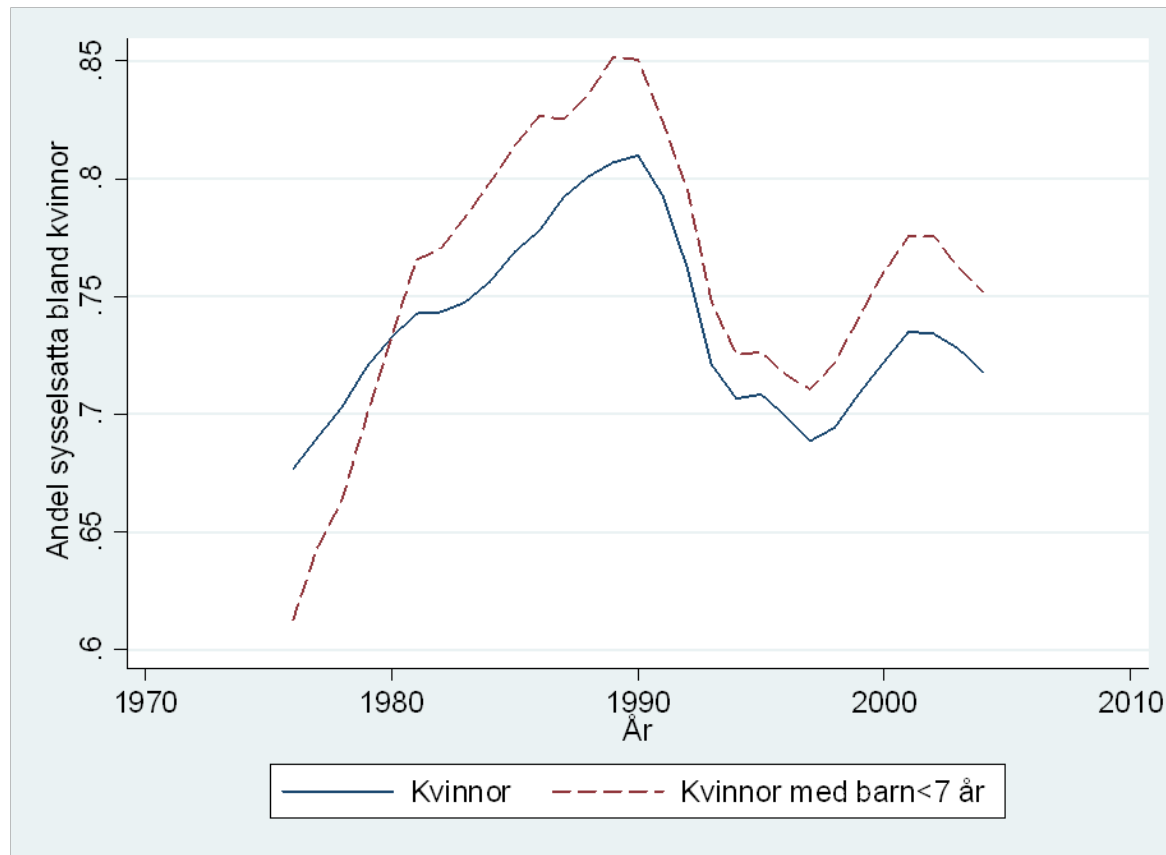
Resultat

- Utvecklingen över tid kan inte förklaras av könsskillnader i självskattad hälsa eller förändringar på den könssegregerade arbetsmarknaden
- Förekomsten av barn är starkt förknippad med högre sjukfrånvaro för kvinnor men inte för män
- Kvinnor förvärvsarbetar mer idag än för 30 år sedan
- Våra resultat stödjer hypotesen att föräldraskap och ökat förvärvsarbete bland kvinnor kan förklara en del av den ökande könsskillnaden i sjukfrånvaro

Kvinnors högre sjukfrånvaro...

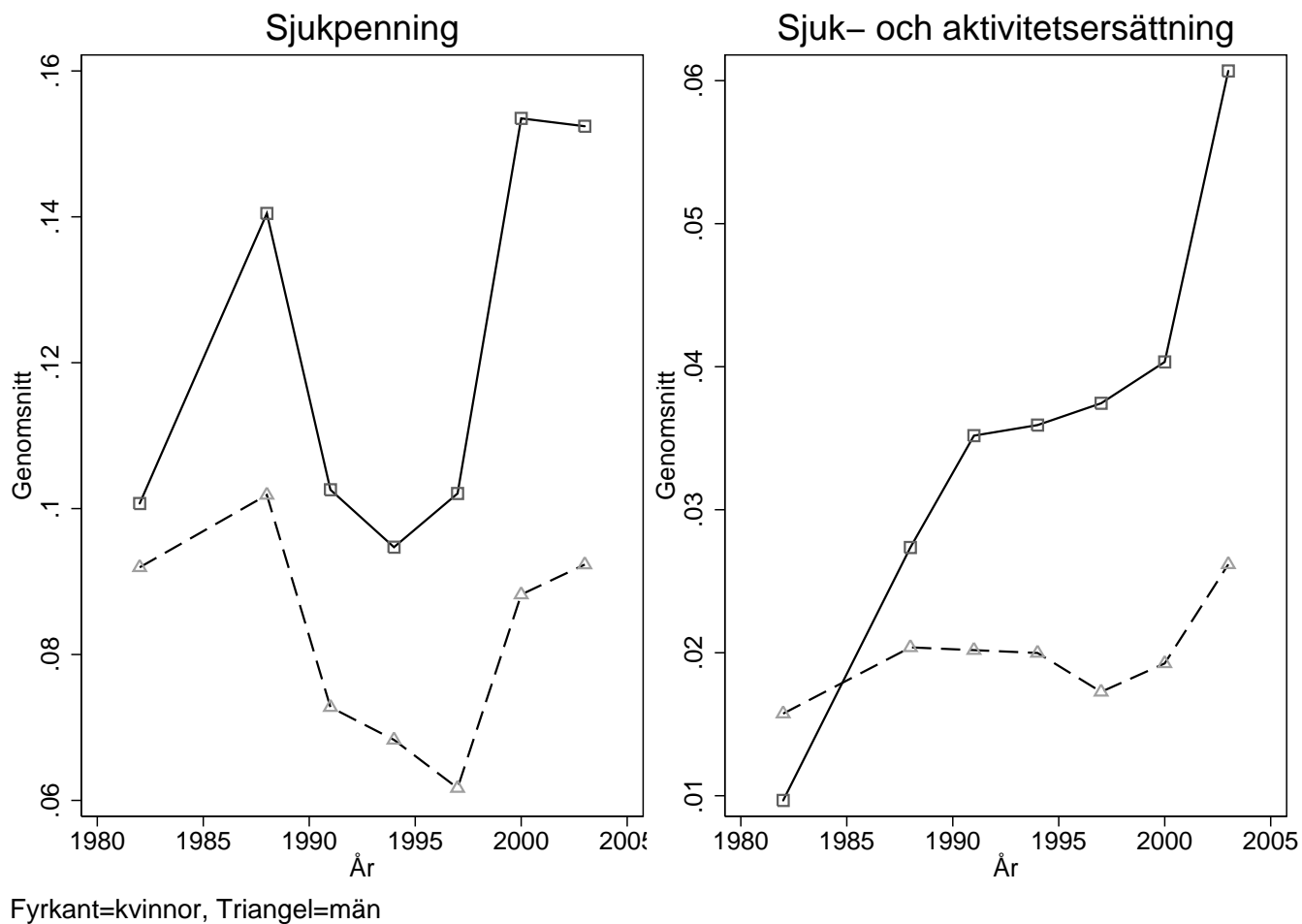
- Internationellt fenomen
- Samband: hög sysselsättning bland kvinnor också hög sjukfrånvaro bland kvinnor
- Ex. Sverige och Tyskland 1985--2007
 - Sverige: 80% av kvinnorna sysselsatta och andelen kvinnor som är sjukfrånvarande är 4 gånger högre än andelen bland män
 - Tyskland: 50-60% av kvinnorna sysselsatta och det finns ingen (eller omvänd) könsskillnad i andelen sjukfrånvarande

Kvinnors arbetsutbud i Sverige

- Metod:
 - Utvecklingen över tid: arbetskraftens *komposition* och kvinnors och mäns *reaktion*
 - Nivåskillnaden
- Data:
 - ULF- data: bakgrundsvariabler (t.ex. utbildning och socioekonomisk grupp), självskattad hälsa, upplevelse av arbetet (psykiskt och fysiskt), familjesituation
 - Registerdata
 - Sjukpenning (>30 dagar) och sjuk- och aktivitetsersättning (SA, förtidspension)

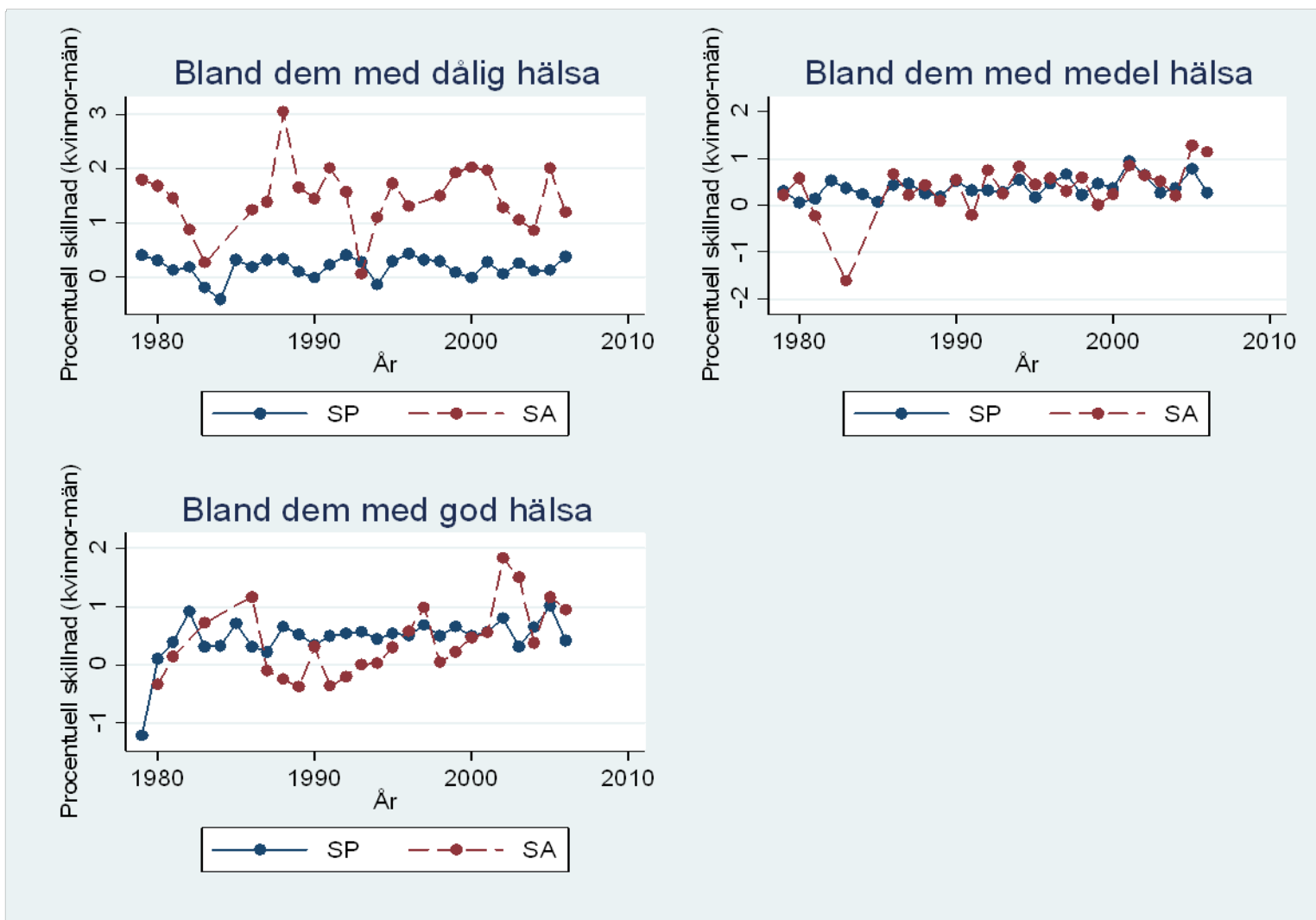
Utvecklingen över tid

Självskattad hälsa och sjukfrånvaro

Hälsa	Andel	Δ över tid	Andel SP	Andel SA	Δ över tid SP & SA
God	80%		5%	2%	> (1990-)
Medel	15%		25%	10%	
Dålig	5%	> ♀	60%	20%	

Könsskillnaden i sjukfrånvaro vid olika självskattad hälsa

Komposition och betydelsen av olika faktorer

Kompositionens Δ

- Kvinnor (jmf med män) har blivit allt
 - äldre i vårt urval
 - mer välutbildade
 - mer psykiskt ansträngande
- Ingen förändrad könsskillnad i inkomst över tid
- Ingen (/mkt liten) förändrad könsskillnad i andel höga tjänstemän

Betydelse för sjukfrånvaro

- Kvinnor är mer sjukfrånvarande än män
 - vid samma ålder
 - med hemmavarande barn
- Utbildning har en ”skyddande effekt” för män men inte för kvinnor
- Högre socioekonomisk grupp är positivt för både kvinnor och män

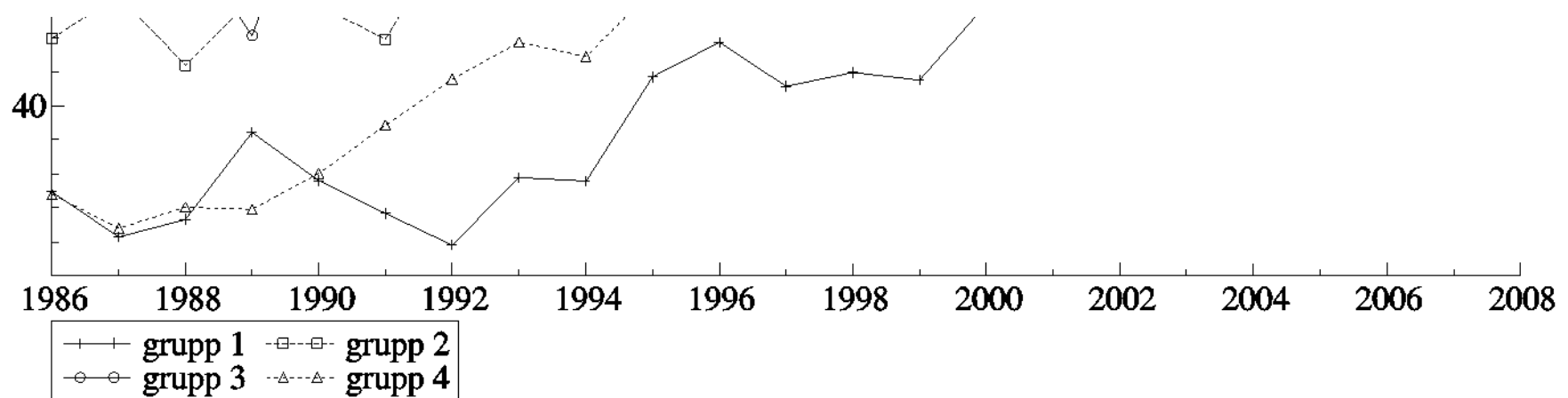
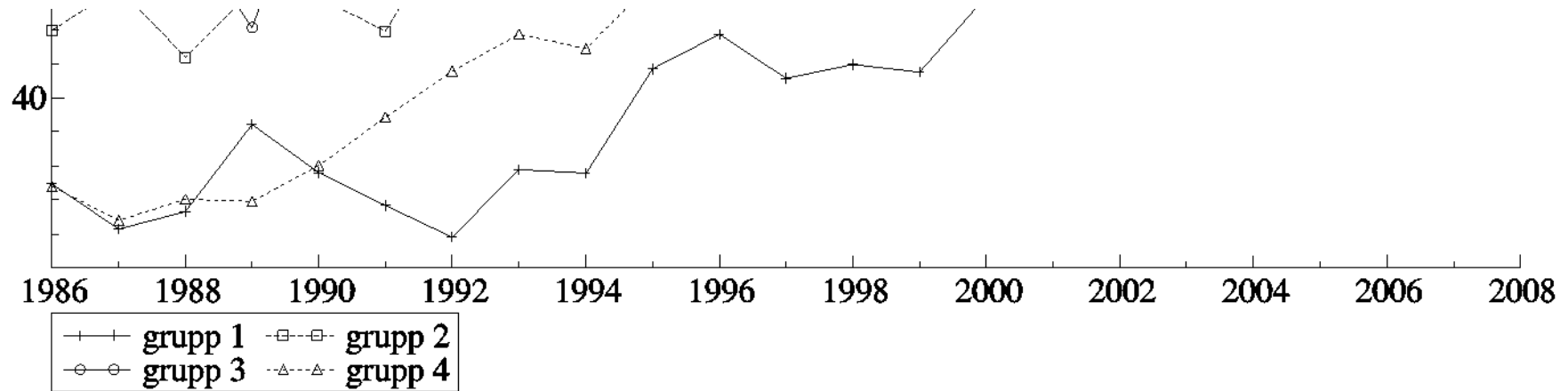
Den könssegregerade arbetsmarknaden

Kvinnor är överrepresenterade i vissa branscher och underrepresenterade i andra. Detta kan leda till en könsskillnad i sjukfrånvaro om kvinnor selekteras till branscher:

- med dålig arbetsmiljö
- där det inte är möjligt att arbeta vid sjukdom
- där normerna är relativt sett mer tillåtande när det gäller hur sjukförsäkringen används

Sjukfrånvaron i olika branscher

- Hur utvecklas könsskillnaden i sjukfrånvaro över tid i branscher med hög respektive låg andel män?
- 43 branscher, men för att underlätta presentationen här...
 - ...bilda fyra grupper: 1. kraftig mansdominans (t.ex. byggverksamhet) 2. mansdominans 3. liten könsskillnad 4. kraftig kvinnodominans (t.ex. barnomsorg)

Slutsatser

Inte troligt att könsskillnaden i sjukfrånvaro eller dess ökning över tid beror på könssegregeringen:

- Könsskillnaden ökar i alla branscher (även om vi tittar på enskilda branscher i stället för grupper)
- Visserligen minst skillnad i grupp 1, men näst störst i grupp 2
- Inget stöd för hypotesen om relativt sett sämre arbetsmiljö i kvinnodominerade branscher
- Möjligt att normer kan vara en faktor, men i så fall köns- snarare än branschskillnader i normer

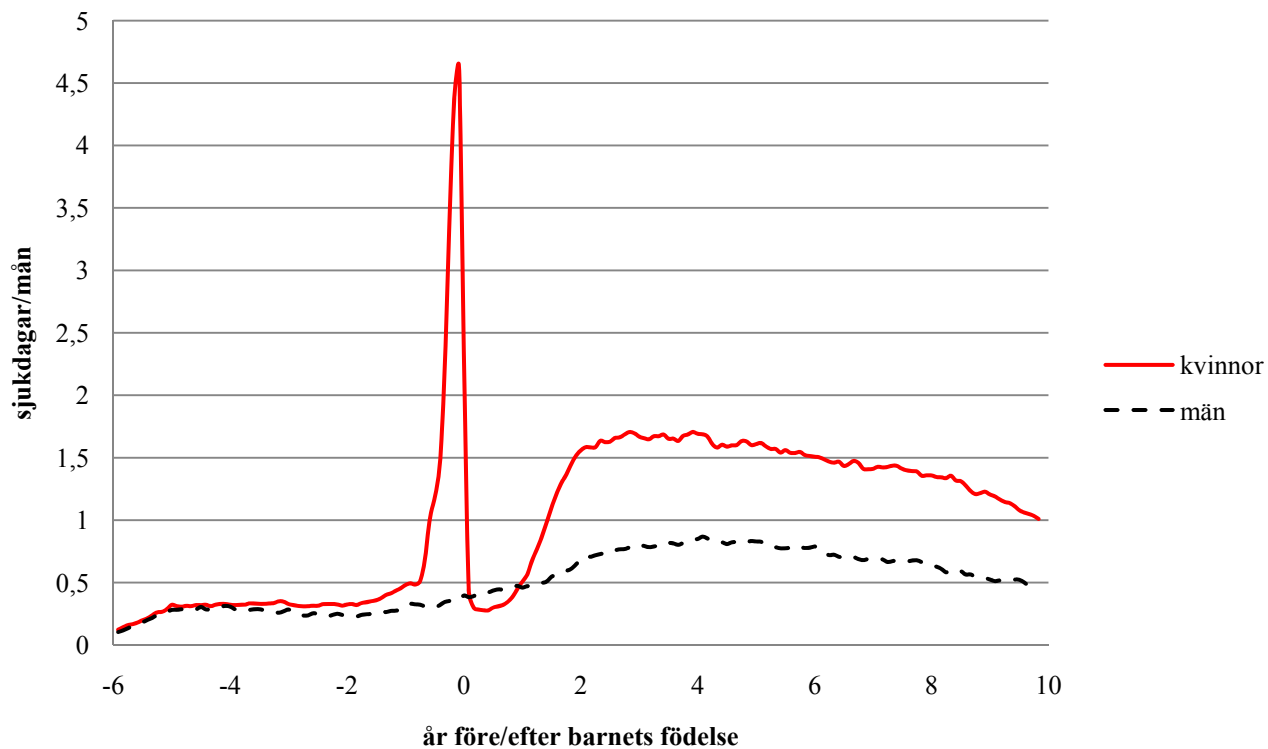
Betydelsen av att få barn

- För de flesta föräldrar konkurrerar barn och familj med engagemanget i arbetslivet
- Vi vet att kvinnor tar ut mer av föräldraledigheten → indikation på att de tar större ansvar för barnen än vad männen gör under barnets hela uppväxt
- Kvinnor som förvärvsarbetar gör inte mindre hushållsarbete än dem som inte förvärvsarbetar
- Dubbelarbetet (förvärvsarbete + ansvar för barn och familj) kan göra kvinnor mer sjuka

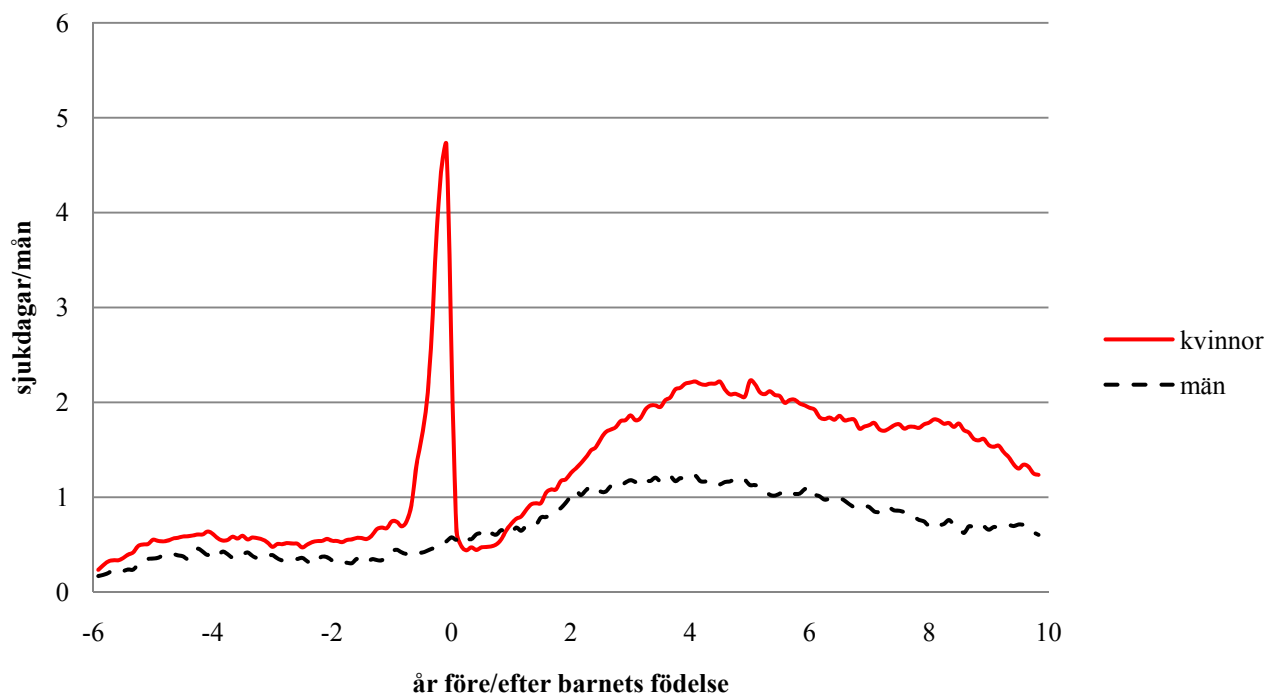
En alternativ teoretisk förklaring

- Kvinnors dubbla ansvar gör dem viktigare för familjen än vad män är
- Därmed viktigare för kvinnor att hålla sig friska
- Kvinnor investerar därför i hälsa mer än män – de har med andra ord lägre trösklar för sjukskrivning

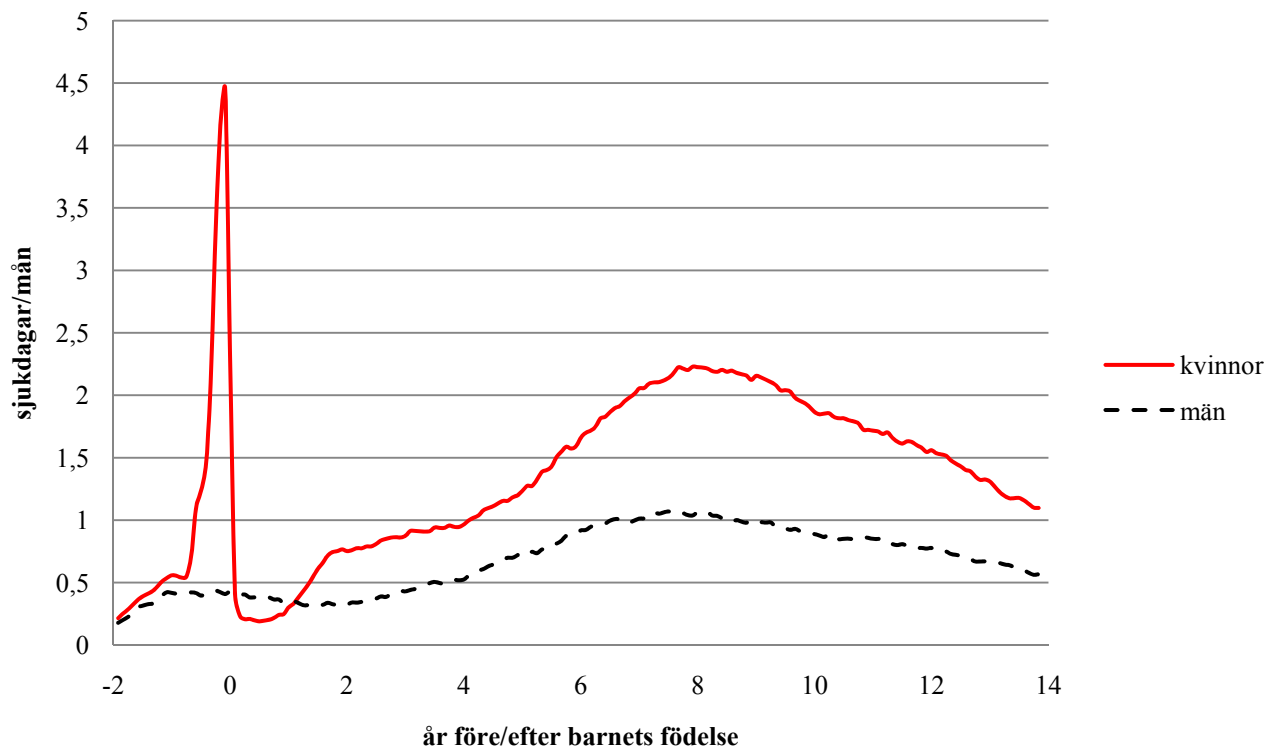
Sjukdagar/mån., genomsnitt över kvinnor och män i par som fick sitt första barn under 1999

Sjukdagar/mån., genomsnitt över kvinnor och män i par som fick sitt första *och enda* barn under 1999

Sjukdagar/mån., genomsnitt över kvinnor och män i par som fick sitt första barn under 1995

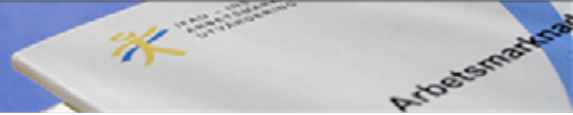

Slutsatser:

- Före första barnets födelse finns inga större könsskillnader i sjukfrånvaro
- I samband med födseln ökar skillnaden kraftigt
- Kvinnors sjukfrånvaro dubbelt så stor som mäns under lång tid efter födseln

Framtida forskning

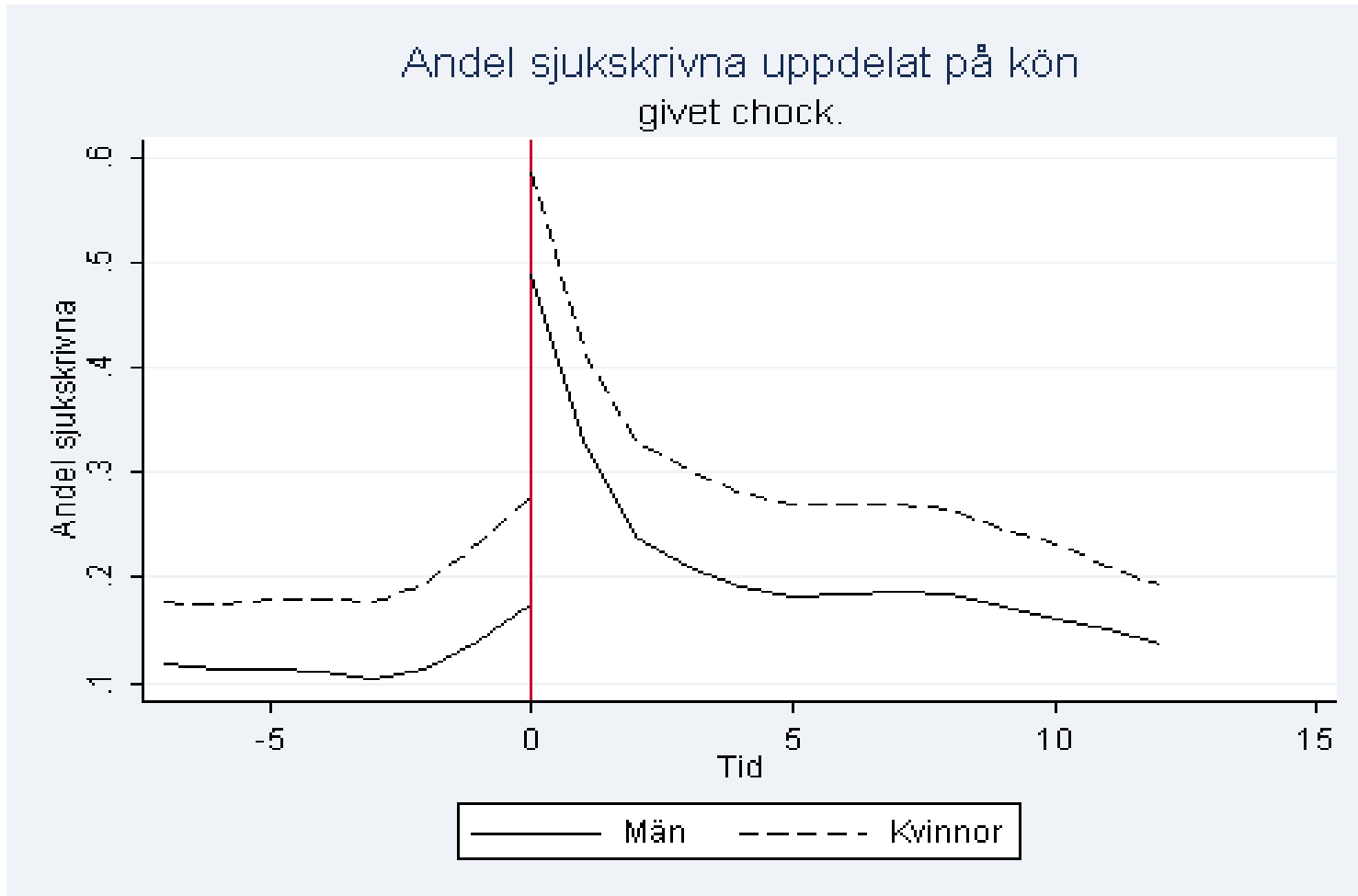
- Föräldraskapet i kombination med förvärvsarbete hänger samman med hög sjukfrånvaro för kvinnor på kort och på lång sikt
- Vad är det för process som ligger bakom?

Könsskillnader i sjukskrivning vid plötslig sjukhusinläggning

	<i>Totalt</i>	<i>Kvinnor</i>	<i>Män</i>
Andel som lades in på sjukhus (procent)	4,26	4,11	4,41
Uppdelat på olika diagnoskategorier			
Infektionssjukdomar	3,63	3,38	3,84
Tumörer	4,68	7,01	2,79
Psykiska sjukdomar	5,82	5,37	6,19
Nervsystemet	2,20	2,43	2,01
Hjärtsjukdomar	12,44	9,08	15,15
Andningsorg	5,01	5,21	4,84
Matsmältningsorg	12,49	12,15	12,76
Muskuloskeletala	5,51	5,32	5,67
Urin- och könsorg	6,15	9,10	3,76
Externa olyckor	16,94	14,28	19,09

Könsskillnader i sjukskrivning vid plötslig sjukhusinläggning

Könsskillnader i sjukskrivning vid plötslig sjukhusinläggning för olika diagnoser

